

Kauamängiv ettekirjutus

Virgo Saarmets

Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik

Täna ajaloo

75 aastat tagasi ehk 1948. a suvel nägi ilmavalgust esimene „kauamängiv“ (LP, *long-playing*) vinüülplaat, millel kõlas viulivirtuoos Nathan Milsteini ja New Yorgi filharmooniaorkestri esituses saksa helilooja Felix Mendelssohni viulikontsert e-moll (*op.* 64).¹ Täni kasutatav LP-formaat viitab 12-tollisele vinüülplaadile pöörlemiskiirusega 33 ⅓ rpm (pööret minutis). Sellise plaadi kummalegi poolele on võimalik salvestada *ca* 23 minutit muusikat ja seda oli tuntavalt rohkem, võrreldes seni kõige enam levinud 10-tolliste 78 rpm kiirusega šellakplaatidega, mille kummalegi poolele mahtus *ca* 3,5 minutit muusikat. Seega mängis kauamängiv varasematest plaatidest tõesti palju kauem ja oli kõigiti oma nime vääriline. Kuna tehnika arengust olenemata kasutatakse LP-formaati seniajani, siis nähtavasti polegi tarvis, et üks plaat veelgi kauem mängiks. „Kauamängiv“ kõlab ka nimetusena märksa paremini kui „liiga kaua mängiv“. Siit jõuamegi loogiliselt küsimuseni, aga kuidas on lood ettekirjutuste kehtivusega. Kui kaua üks ettekirjutus õigupoolest kehtib ning kas on olemas ka kauamängivaid ja ehk isegi rohkem kui 2 × 23 minutit kehtivaid ettekirjutusi?

Küsimuse püstitamise eesmärk on püüda hinnata seda, millistes ajaraamides oleks järelevalvet teostaval haldusorganil võimalik ettekirjutuse täitmise tagamiseks rakendada sunnivahendeid. Mõtteliseks ajendiks võib pidada üht kohtuasja, kus oli vaidluse all kinnistuomanikule augusti alguses tehtud ettekirjutus, millega teda kohustati kuni sama aasta oktoobri lõpuni korraldama oma kinnisasjal rohu niitmine selliselt, et rohu kõrgus ei ületaks 15 cm. Ettekirjutus sisaldas ka hoiatust, et kui nõue jäetakse määratud tähtajaks täitmata, siis määrab vallavalitsus kohustuse igakordse täitmata jätmise korral sunniraha 1000 eurot. Ettekirjutuse aluseks oli vallavolikogu määrusega kehtestatud heakorra eeskiri, mis nägi mh ette, et kinnistu omanik on kohustatud korraldama elamumaal rohu niitmise selliselt, et rohu kõrgus ei ületa 15 cm. Kaebaja advokaat tõstas asjas küsimuse, kas taoline sisuliselt määrust kordav ettekirjutus on üldse võimalik.

Ettekirjutus

Siinses artiklis on ettekirjutust mõistetud samas tähenduses nagu asendustäitmise ja sunniraha seaduse² (ATSS) § 4 lg-s 1, mille kohaselt ettekirjutus on haldusakt, mis paneb isikule kohustuse teha nõutav tegu või hoiduda keelatud teost. ATSS-s ettenähtud sunnivahendite (sunniraha ja asendustäitmine) kohaldamine seondub esmajoones riikliku järelevalve (vt korrakaitseaduse³ (KorS) § 2 lg 4) käigus tehtavate ettekirjutustega ja piiratud ulatuses ka

¹ Vahel on väidetud, et esimeseks kauamängivaks vinüülplaadiks oli hoopis Frank Sinatra 1946. a debüütalbumi „The Voice of Frank Sinatra“ kordusväljaanne, mis ilmus samuti 1948. a suvel, aga see ei ole päris korrektne. Nimelt tutvustas Columbia Records korraga nii 12-tollist kui ka 10-tollist LP-vinüülplaati, kusjuures 10-tolline LP oli mõeldud üksnes popmuusika tarbeks. „The Voice of Frank Sinatra“ oli tõesti esimene 10-tolline LP-vinüülplaat, aga 10-tollise LP-formaati ei jäänud kestma ning selliste plaatide tootmine lõpetati juba 1950ndatel.

² RT I, 12.07.2014, 29.

³ RT I, 14.03.2023, 29.

haldusjärelevalvega⁴ (vt Vabariigi Valitsuse seaduse⁵ (VVS) § 75¹).⁶ KorS § 28 lg 1 järgi on pädeval korrakaitseorganil (KorS § 6) ohu või korrarikkumise korral õigus panna avaliku korra eest vastutavale isikule (KorS § 15) ettekirjutusega ohu tõrjumise või korrarikkumise kõrvaldamise kohustus ning hoiatada teda KorS § 28 lg-s 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendite (sunniraha ja asendustäitmine ning vahetu sund) kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust hoiatuses määratud tähtaja jooksul. Ettekirjutuste tegemise volitusi sisaldavad lisaks mitmed eriseadused, kuigi KorS-i rakendamise järel (s.o alates 01.07.2014) on suures osas piiratud vaid erisuste või täpsustustega, mida on peetud vajalikuks KorS § 28 lg-s 1 sätestatud üldvolituse kõrval eraldi välja tuua.⁷ Näiteks sisaldab ehitusseadustiku § 132 lg 3 avatud loetelu juhtudest, millal võiks olla põhjendatud teha ettekirjutus ehitis lammutada. Olenemata sellest, et seaduses võib olla viidatud kindla sisuga ettekirjutuse tegemisele (nt alusetult saadud hüve tagasinõudmiseks), kujutavad needki alati mõnda kohustust teha mingi tegu (nt täita kohustus, lõpetada rikkumine, jätkata tegevust,⁸ kõrvaldada oht või rikkumise tagajärjed) või keeldu midagi teha (nt hoiduda kavandatavast teost või selle lõpuleviimisest). Siinkohal tuleb küll märkida, et kui ettekirjutuse sisuks on kohustus maksta raha, siis ei saa ATSS § 2 lg 4 kohaselt sellise ettekirjutuse täitmist tagada ATSS-s ettenähtud sunnivahenditega, vaid ka avalik-õiguslike rahaliste nõuete täitmine toimub täitemenetluse seadustikus⁹ ettenähtud korras ja üldjuhul kohtutäituri vahendusel.¹⁰

Haldusmenetluse seaduse¹¹ (HMS) § 51 lg 1 kohaselt on haldusakt haldusorgani (HMS § 8) poolt haldusülesannete täitmisel avalik-õiguslikus suhtes üksikjuhtumi reguleerimiseks antud, isiku õiguste või kohustuste tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud korraldus, otsus, ettekirjutus, käskkiri või muu õigusakt. Haldusaktid (sh ettekirjutused) võivad nii nimetuse kui ka vormi poolest olla väga erinevad (sh suulised korraldused, elektronkirjad) ning eristamisel muudest haldustegevuse liikidest (eelkõige toimingud ja menetlustoimingud) on määrav sisu, mitte vorm. Piirdudes siin ettekirjutuste kui adressaati koormava iseloomuga haldusaktidega, mis tuleb HMS § 62 lg 2 p 1 kohaselt teha adressaatidele teatavaks kättetoimetamisega (HMS §-d 25–32), hakkab ettekirjutus kehtima selle adressaadile

⁴ Vt selle kohta nt: **N. Parrest**. Täidesaatva võimu kontroll iseenda üle. – *Juridica* 6/2016, lk 376–387; **M. Laaring**. Haldusjärelevalvest läbi riikliku järelevalve prisma. – *Juridica* 4/2019, lk 252–263.

⁵ [RT I, 30.06.2023, 11](#).

⁶ Haldusjärelevalve käigus tehtavate ettekirjutuste täitmise tagamiseks saab ATSS-s ettenähtud sunnivahendeid (eelkõige sunniraha) rakendada üksnes juhul, kui tegemist on VVS § 75¹ lg-s 4 sätestatud haldusjärelevalvega teise haldusekandja üle. Kui haldusjärelevalvet tehakse riigi haldusorgani üle (VVS § 75¹ lg 3), saab järelevalvatavale küll teha ettekirjutuse, kuid mitte rakendada sunnivahendeid ettekirjutuse täitmise tagamiseks. ATSS § 5 lg 1 kohaselt saab sunnivahendi adressaadiks olla üksnes isik – nii füüsiline isik kui ka eraõiguslik või avalik-õiguslik juriidiline isik –, mitte aga riigiasutus. Viimati nimetatut välistab mh sunnivahendi rakendamise riigi kui avalik-õigusliku juriidilise isiku suhtes. Lisaks ei rakendata ATSS § 2 lg 3 p 2 kohaselt sunnivahendeid teenistusliku järelevalve (vt VVS § 93) puhul ja alluvussuhet arvestades puuduks selleks ka sisuline vajadus.

⁷ Vt lisaks kriitikat tüüpiliste või tavapäraste ohuolukordade tarbeks erivolituste sätestamise asemel eriseadustes üldvolitusele viitamise kohta: **J. Jäätma**. Korrakaitse seaduse § 28 lõige 1 ja § 29 lõige 1 – üldvolitus kõigile ja kõigele. – *Juridica* 6/2022, lk 391–399.

⁸ Nt üldhuviteenuse toimepidevuse tagamiseks – vt majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 35 lg 2.

⁹ [RT I, 06.01.2023, 17](#).

¹⁰ Seadus võib siiski näha ette ka teistsuguse korra. Näiteks annab maksukorralduse seaduse 13. ptk maksuhaldurile õiguse teha enda määratud rahaliste nõuete sissenõudmiseks ise mitmeid täitetoiminguid, sh arestida pangakontosid.

¹¹ [RT I, 03.02.2023, 14](#).

kättetoimetamise hetkel¹², kui ettekirjutuses endas ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist (HMS § 61 lg 1), ning kehtib HMS § 61 lg 2 kohaselt kuni kehtetuks tunnistamiseni, kehtivusaja lõppemiseni või kohustuse täitmiseni, kui seadus ei sätesta teisiti.¹³ Kehtiva haldusakti resolutiivosa on igapäevase täitmiseks kohustuslik (HMS § 60). Kehtivat haldusakti tuleb täita ja seda saab ka sundtäita ning tagada selle täitmist sunnivahenditega, sõltumata õigusvastasusest (vt ATSS § 8 lg 1).¹⁴ Erandina ei või sunnivahendit rakendada juhul, kui ettekirjutus küll kehtib, kuid selle aluseks olnud õigusnorm on tunnistatud kehtetuks (ATSS § 8 lg 3 p 2).

Üksikjuhtum

Ettekirjutuse nagu iga teisegi haldusakti üheks olemuslikuks tunnuseks on HMS § 51 lg 1 järgi, et see on antud üksikjuhtumi reguleerimiseks. Põhimõtteliselt peaksid üldaktid sisaldama üldise iseloomuga (abstraktseid) käitumisjuhiseid ja üksikaktid omakorda reguleerima konkreetseid olukordi või andma individuaalseid juhtnööre.¹⁵ Kõlab päris lihtsalt, aga tegelikkuses ei ole üld- ja üksikaktide vahel selget piiri. Üksikakti üldisusaste võib sõltuvalt reguleeritavast küsimusest olla erinev.¹⁶ Eriti keerukaks muudab olukorra see, et HMS § 51 lg 2 kohaselt on haldusaktiks ka üldkorraldus, mis on suunatud üldiste tunnuste alusel kindlaksmääratud isikutele¹⁷ või asja avalik-õigusliku seisundi muutmisele.¹⁸ Üldkorralduste ja määruste vaheteoga seonduv kerkis teravalt üles hiljutise koroonaviiruse pandeemilise leviku tõkestamise meetmete kehtestamise kontekstis, sest Vabariigi Valitsus kehtestas nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse¹⁹ § 28 lg 6 alusel ligemale kahe aasta vältel liikumisvabaduse ja muude oluliste põhiõiguste piiranguid

¹² See hõlmab ka nn kättetoimetamisfiktsioone ehk seaduses sätestatud olukordi, millal dokument loetakse isikule kättetoimetatuks, sõltumata dokumendi tegelikust kättesaamisest. Eraldi väärib rõhutamist, et haldusakti kehtima hakkamisel seisukohalt omab tähtsust üksnes adressaadile kättetoimetamise hetk ning seda ka olukorras, kus sama haldusakt tuleb seaduse järgi kätte toimetada ka mõnele teisele isikule (nt menetluse käigus vastuväiteid esitanud isikule). Viimati nimetatutele kättetoimetamisest hakkab nende jaoks kulgema üksnes akti vaidlustamise tähtaeg.

¹³ Tegelikult sätestatakse seadustes selliseid erandeid harva. Nt väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse § 13 lg-te 1 ja 2 kohaselt kaotab ebaseaduslikult Eestis viibivale välismaalasele tehtud ettekirjutus Eestist lahkumiseks kehtivuse mh siis, kui välismaalasele antakse Eestis viibimiseks seaduslik alus (nt elamisluba).

¹⁴ Nt Riigikohtu 12.04.2022 otsus nr [3-19-2051](#), p 10; 17.11.2020 otsus nr [3-18-1725](#), p 19; 22.04.2015 otsus nr [3-3-1-72-14](#), p 16. Vt lähemalt **I. Pilving**. Haldusakti siduvus. [Uurimus kehtiva haldusakti õiguslikust tähendusest rõhuasetusega avalik-õiguslikel lubadel](#). Doktoritöö. Tartu, 2006, lk 53–88 ja 103–127.

¹⁵ Individuaalse üksikjuhtumiga on tegemist, kui kohustatakse üksikisikuid, ning konkreetse üksikjuhtumiga on tegemist, kui kohustus piirdub ühe üksiku sünnimusega. Seejuures võivad, kuid ei pruugi üksikjuhtumid ühtaegu olla nii individuaalsed kui ka konkreetsed. – vt ka **U. Ramsauer**. Üldkorralduse ja määruse vahetegu – *Juridica* 5/2018, lk 326.

¹⁶ Nt Riigikohtu 31.10.2022 otsus nr [5-22-4](#), p-d 76 ja 88.

¹⁷ Siinkohal tuleb rõhutada, et üldkorralduse eripäraks ongi see, et andmise hetkel ei ole üldkorralduse adressaatide ring konkreetselt kindlaks määratud. Üldkorralduseks ei ole seetõttu sellised haldusaktid, mille adressaatide ring on küll suur ja neid adressaate ei pruugita aktis olla isegi eraldi loetletud, kuid samas on konkreetsed adressaadid haldusakti andmise hetkel tuvastatavad ja nende ring on lõplik. Sellisel juhul on tegemist nn koondhaldusaktiga, mis antakse sama sisuga paljude isikute suhtes. Näiteks kui politsei annab korralduse, et kõik staadionil viibivad isikud peavad staadionilt lahkuma. – vt **U. Ramsauer** (viide 15), lk 331–332. Seevastu näiteks vangla kodukord on üldkorraldus, sest kuigi selle adressaatide ring on igal ajahetkel objektiivselt kindlaks määratav, on see pidevalt muutuv. – nt Riigikohtu 31.10.2007 otsus nr [3-3-1-54-07](#), p 7; 13.02.2008 määrus nr [3-3-1-95-07](#), p 10. K. Merusk on eeltoodud seisukohta küll kritiseerinud, kuid leidnud kokkuvõttes samuti, et vangla kodukord on üldkorraldus, ehkki asja avalik-õiguslikku seisundit (asja kasutamist) reguleeriv üldkorraldus. – vt **K. Merusk**. Haldusakt kehtivas õiguskorras: teooria ja praktika. – *Juridica* 1/2011, lk 28–30.

¹⁸ Nt planeeringud, mälestiseks tunnistamine, loodusobjekti kaitse alla võtmine, tee avalikuks kasutamiseks määramine.

¹⁹ [RT I, 11.03.2023, 72](#).

korralduste ehk üksikaktidega (vt VVS § 30 lg 1). Kuna sellel teemal on praeguseks kirjutatud mitmeid artikleid²⁰ ning seejuures ei ole lootustki, et üldkorralduste ja määruste vahelist piiri oleks võimalik väga selgelt maha märkida, isegi mitte ajutise kontrolljoonena²¹ siis piirdun järgnevalt üksnes paari tähelepanekuga. Igal juhul tasuks meeles pidada, et õiguskirjanduses tehtud kriitikalte vaatamata ei ole Eesti kohtud halduse tegevusvormide materiaalse piiritlemise püüetest vähemasti seni loobunud²², mistõttu võidakse kohtumenetluse käigus üldakte ümber kvalifitseerida üksikaktideks ja ka vastupidi.²³

Riigikohus on märkinud, et üksikjuhtumi reguleerimine HMS § 51 tähenduses eeldab, et juhtum on piiritletud, ennekõike ruumiliselt, ajaliselt, isikuliselt või esemeliselt. Kui reguleeritavate juhtumite kogumit ei ole üheski eeltoodud aspektis konkretiseeritud, siis ei saa olla tegemist üksiknormiga.²⁴ Vabariigi Valitsuse korraldustega rakendatud piirangud koroonaviiruse pandeemilise leviku tõkestamiseks kehtisid Eestis põhiosas 18.05.2020–14.04.2022,²⁵ kuid nende aluseks ei olnud üldjuhul kogu aeg samad korraldused²⁶ ning needki ei kehtinud tähtajatult ega püsinud muutumatuena, vaid toimus pidev n-ö peenhäälestamine. Riigikohus on 31.10.2022 otsuses nr 5-22-4 (p-d 79–84) aktsepteerinud, et COVID-19 pandeemia pikale kogukestusele vaatamata võis nakkushaiguse reaalse leviku juhtumit pidada konkreetseks olukorraks ja selle õiguslikku reguleerimist üksikjuhtumi lahendamiseks, kuna olustik muutus pidevalt (ilmnesid uued viirusetüved ja uued haiguspuhangud). Seetõttu, kuigi piirangud olid suure intensiivsusega ja esemeliselt laiaulatuslikud ning hõlmasid sisuliselt kogu Eestit ja kõiki

²⁰ **P. K. Tupay.** Riigivõimu otsused koroonaviiruse ohjeldamiseks: kas garantiikiri Eesti riigi püsimiseks või demokraatia lõpp? – *Juridica* 3/2020, lk 163–179; **I. Pilving.** Õigusriik hädas: nakkushaiguse tõrjumine pikaajalises kriisis. – *Juridica* 3/2022, lk 151–165; **M. Ernits.** Üldkorraldusest määruseks ja vastupidi? – *Juridica* 7/2022, lk 451–462.

²¹ M. Ernits ongi leidnud, et igasugustest aktide materiaalse piiritlemise ja ümberklassifitseerimise püüetest tuleks üldse loobuda ning lähtuda selle asemel vormist. – vt **M. Ernits** (viide 20), lk 461–462. U. Ramsauer leiab samuti, et materiaalsete kriteeriumite alusel piiritlemine tuleb mängu üksnes siis, kui seadusandja ei ole ise määratlenud, millist vormi tuleb kasutada, või kui täitevvõimu valitud vorm ei mahu klassikalise liigituse alla. – vt **U. Ramsauer** (viide 15), lk 328–331; **U. Ramsauer.** *Verwaltungsverfahrensgesetz. Kommentar*, 23. vlj, C.H. Beck, 2022, lk 780. Viimati nimetatud juhtumiga sarnane vaidlus on Eestis näiteks olnud kutsesstandardi liigitamise üle, mis lahendati küll lõpuks hoopis teise nurga alt – vt Riigikohtu 17.05.2021 otsus nr [3-18-1432](#), p 7.

²² Lähtudes arusaamast, et akti vorm peaks olema vastavuses selle materiaalse sisuga ning tegevusvormi (akti liigi) valik ei tohiks ülemääraselt kitsendada isikute menetluslikke õigusi ega kaebeõigust. – nt Riigikohtu 22.11.2010 määrus nr [3-4-1-6-10](#), p 43; 31.05.2011 otsus nr [3-3-1-85-10](#), p-d 23–24; **M. Ernits** (viide 20), lk 452.

²³ Nt Vabariigi Valitsuse määrustena kehtestatud kaitse- või hoiualade kaitse-eeskirjad on loetud üldkorraldusteks – vt Riigikohtu 31.05.2011 otsus nr [3-3-1-85-10](#), p 20; 07.05.2003 määrus nr [3-3-1-31-03](#), p 21. Linnaosa vanema korraldusega (üksikaktiga) kehtestatud tänavakaubanduse kauplemiskoha tasumäärad on seevastu loetud üldaktiks – vt Riigikohtu 10.04.2002 otsus nr [3-4-1-4-02](#), p 13. Ümberkvalifitseerimise ärahoidmiseks võib mõnikord olla abiks ka haldusorgani selgelt väljendatud seisukoht, millist haldustegevuse liiki ta ise silmas pidas – nt Riigikohtu 22.09.2022 otsus nr [3-20-1548](#), p 23; Tallinna Ringkonnakohtu 30.04.2021 otsus nr [3-20-913](#), p 28.

²⁴ Riigikohtu 25.10.2022 otsus nr [5-22-4](#), p 77; 25.11.2021 määrus nr [3-21-2241](#), p 23; vt lisaks **I. Pilving** (viide 20), lk 158.

²⁵ Siit on jäetud välja 13.03.2020–17.05.2020 kehtinud eriolukorra aegsed piirangud, mida reguleerisid suures osas eriolukorra juhi (peaministri) korraldused. Samuti kehtis osa piiranguid kauem, nt riigipiiri ületamise tingimusi reguleeriti kuni 17.06.2022 ja karantiininoodeid kuni 30.06.2022.

²⁶ Näiteks avalikes kohtades viibimise piirangud tulenesid Vabariigi Valitsuse 16.05.2020 korraldusest nr 172 (kehtis 18.05.2020–18.08.2020), 19.08.2020 korraldusest nr 282 (kehtis 19.08.2020–25.08.2021) ja 23.08.2021 korraldusest nr 305 (kehtis 26.08.2021–14.04.2022). Karantiininoete aluseks olid Vabariigi Valitsuse 16.05.2020 korraldus nr 170 (kehtis 18.05.2020–01.07.2020), 16.07.2020 korraldus nr 257 (kehtis 16.07.2020–18.08.2020), 29.09.2020 korraldus nr 336 (kehtis 01.10.2020–31.12.2020), 30.01.2021 korraldus nr 47 (kehtis 01.02.2021–31.05.2021) ja 28.05.2021 korraldus nr 212 (kehtis 01.06.2021–30.06.2022). Samas riigipiiri ületamise tingimusi reguleeriti üksnes Vabariigi Valitsuse 16.05.2020 korraldusega nr 169 (kehtis 18.05.2020–17.06.2022).

Eestis viibivaid isikuid, ei muutunud Vabariigi Valitsuse korraldused Riigikohtu hinnangul materiaalselt sisult selgelt üldaktideks, sest neil oli siiski ajutine iseloom ja piirangute vajalikkust hinnati pidevalt uuesti, lähtudes epidemioloogilisest olukorrast ja piirangutega kahjustatavatest õigusväärtustest. Kui pikalt oleks võinud pandeemia kui üksikjuhtum veel kesta, enne kui seda oleks tulnud hakata üldaktidega reguleerima, saame vaid oletada, kuid arvatavasti siiski mitte väga kaua. Igal juhul kinnitavad viiruspiirangute vaidlused üsna selgelt, et üld- ja üksikaktide vaheline piir on tõesti ähmane ning üksikjuhtumil puuduvad kindlad ajalised mõõtmed.

Kehtivusaeg vs. täitmistähtaeg

Ettekirjutuste puhul ei ole praktikas enamasti probleemiks, et ettekirjutused oleksid ruumiliselt, isikuliselt või esemeliselt väga ebaselged,²⁷ kuid hulganisti küsimusi ja vaidlusi on põhjustanud ettekirjutuste ajalised piirid (kehtivusaeg), seda eriti sundtäitmise võimalikkuse seisukohast.²⁸ Seejuures on üldjuhul kõik arusaadav olukorras, kus ettekirjutuses endas on välja toodud kindel kehtivusaeg, mis on möödunud, ning ilmselt ei püüaks keegi sundtäita ka sellist ettekirjutust, mis on kehtetuks tunnistatud. Teine lugu on siis, kui ettekirjutuses ei ole kehtivusaega märgitud ja tekib küsimus, kas ja millal saab ettekirjutusega pandud kohustuse lugeda täidetuks, mis lõpetab HMS § 61 lg 2 kohaselt samuti ettekirjutuse kehtivuse (kui seadus ei sätesta teisiti). Harvem on probleeme siis, kui ettekirjutusega pandud kohustus või keeld on ühekordne, kuid segasemaks läheb, kui ettekirjutus juhtub olema püsiva mõjuga või sellest tulenevad adressaadile korduvad kohustused.

Esmalt tuleb aga rõhutada, et ettekirjutuse täitmise tähtaeg ei võrdu ettekirjutuse kehtivusajaga. Kui ettekirjutusega kohustatakse adressaati mingiks teoks (nt lammutada ehitis) ja selle teo tegemiseks määratakse talle kindel tähtaeg, ei lõppe ettekirjutuse kehtivus asjaomase tähtaja möödumisel, vaid alles siis, kui isik on kohustuse täielikult täitnud (st ehitis on lammutatud). Kui ettekirjutusega kohustatakse isikut teatava ajani hoiduma keelatud teost (nt keelatakse jätkata ehitamist kuni ehitusloa saamiseni), kehtib see ettekirjutus küll kindlaksmääratud kehtivusajani (st ehitusloa saamiseni), kuid tegemist ei ole ettekirjutuse täitmise tähtajaga, sest keeldu tuli hakata järgima (st ehitustegevus peatada) viivitamata. Täitmise tähtaeg ei seonu ettekirjutuse kehtivusega, vaid ettekirjutuse täitmise tagamiseks sunnivahendi kohaldamise lubatavusega. Kui ettekirjutuse täitmise tähtaeg on möödunud, kuid adressaat ei ole kohustust täitnud, siis ei pea haldusorgan ettekirjutust muutma, vaid saab teha adressaadile uue hoiatuse (ATSS § 7 lg 1 p 3 ja lg 3) ning määrata selles täiendava tähtaja ettekirjutuse vabatahtlikuks täitmiseks.²⁹ Sellise täiendava täitmistähtaja andmine ei muuda ettekirjutuse algset tähtaega ega kõrvalda tagantjärele adressaadi kohustust täita ettekirjutus selle tähtaja jooksul. Täiendav täitmistähtaeg on üksnes informatiivne teade selle kohta, millistel tingimustel kavatseb asutus uue sunniraha sisse nõuda või rakendada asendustäitmist, kui ettekirjutust jätkuvalt eiratakse.³⁰

²⁷ Siin on silmas peetud, et tavaliselt on ettekirjutustest võimalik aru saada, kelle ja mille kohta need käivad, mitte seda, kas ettekirjutustega pandud kohustused või keelud on adressaatide jaoks arusaadavalt sõnastatud.

²⁸ Haldusakti kehtivust ja sundtäidetavust ei tohi samastada, aga siinkohal on eelkõige oluline, et kui sundtäitmise lubamatus ei mõjuta haldusakti kehtivust, siis kehtetut haldusakti ei saa ühelgi juhul õiguspäraselt sundtäita.

²⁹ Kui ettekirjutus ei kohusta ühekski teoks, vaid sisaldab kohustust teatud teost hoiduda, siis ei ole hoiatuses vaja (ega oleks ka asjakohane) märkida kuupäeva, milleni on aega ettekirjutus vabatahtlikult täita (ATSS § 7 lg 1 p 3).

³⁰ Nt Riigikohtu 19.06.2019 otsus nr [3-17-1059](#), p 13.

Isikuline kehtivus

Oluline on silmas pidada sedagi, et kui ettekirjutusega pandud kohustused ei ole adressaadiga lahutamatu seotud, võib sunnivahendit rakendada ka tema üld- või eriõigusjärglase suhtes, kui ettekirjutusest tulenev kohustus kehtib mh tema kohta (ATSS § 5 lg 2 p 1), või kolmanda isiku suhtes, kes seadusest tulenevalt vastutab adressaadile ettekirjutusega pandud kohustuse täitmise eest (ATSS § 5 lg 2 p 2). Kui ettekirjutusega pandud kohustused on adressaadiga lahutamatu seotud, siis saab täitmist nõuda ainult adressaadilt endalt ning adressaadi surma või lõppemise puhul kaotab ka ettekirjutus oma sisulise toime, kuigi mitte kehtivust, sest tegemist ei ole ühegi HMS § 61 lg-s 2 loetletud kehtivuse lõppemise alusega. Adressaadiga lahutamatu seotud on selline kohustus, mida saab objektiivselt täita üksnes adressaat ise või mille eesmärk on olnud panna kohustus üksnes konkreetsele isikule. Näiteks kutsealusele tehtud ettekirjutust ilmuda arstlikku komisjoni saab täita ainult kutsealune ise. Samuti on adressaadist lahutamatu näiteks füüsilisele isikule suunatud maksuhalduri korraldus anda maksumenetluses seletusi. Isegi kui samade asjaolude kohta oskaks teavet anda ka mõni teine isik, on sellise korralduse eesmärgiks saada seletusi just konkreetselt inimeselt. Adressaadiga lahutamatu seotud kohustuste puhul ei ole muu hulgas võimalik asendustäitmine (ATSS § 11 lg 1).

Seevastu ei ole adressaadiga lahutamatu seotud näiteks asjadega seotud kohustused, mida saab täita igakordne omanik. Ettekirjutus lammutada õigusvastane ehitis või peatada ehitustegevus ei ole seotud konkreetse isikuga, vaid kinnistu või ehitise igakordse omaniku omandiõigusega. Seetõttu läheb sellise ettekirjutusega pandud kohustus üle kinnistu või ehitise uuele omanikule³¹ ning sunnivahendi rakendamiseks ei ole tarvis uuele omanikule teha ka uut ettekirjutust ega koostada temale uut hoiatust (ATSS § 7) või määrata uut tähtaega ettekirjutuse vabatahtlikuks täitmiseks.³² Sama on olukord siis, kui ettekirjutusega adressaadile pandud kohustuse täitmise eest vastutab seadusest tulenevalt kolmas isik.³³ Selline adressaadi kohustuse kolmandale isikule laienemine peab seadusest selgelt tulenema. Näiteks KorS § 15 lg-test 2, 3 ja 5 tuleneb, et teatud juhtudel on kolmandal isikul korralduse ülesanne solidaarselt avaliku korra eest KorS § 15 lg 1 või 4 järgi vastutava isikuga. Kuna looma või asja puhul vastutab avaliku korra eest üldjuhul (viimane) omanik, siis tehakse näiteks heakorra tagamist või koerte ja kasside pidamist reguleerivate eeskirjade rikkumise korral ettekirjutus tavapäraselt looma või asja omanikule, kuid ettekirjutusest tulenevat kohustust peab täitma ka isik, kellel on tegelik võim looma või asja üle. Kui koera omanikule on tehtud ettekirjutus, et inimeste ohutuse tagamiseks peab koer avalikus kohas kandma suukorvi, siis laieneb pandud kohustus igapähele, kes selle koeraga avalikus kohas jalutab. Kui ettekirjutus on tehtud ettevõtjale, peavad sellega pandud kohustusi täitma kõik tema majandus- või kutsetegevuses pidevalt kasutatavad isikud (eelkõige töötajad),

³¹ Nt Riigikohtu 26.01.2011 otsus nr [3-3-1-70-10](#), p 14 alap 9 ja p 29.

³² Nt Riigikohtu 17.05.2017 määrus nr [3-3-1-88-16](#), p 12; Tallinna Ringkonnakohtu 31.01.2019 otsus nr [3-16-1908](#), p 15; 12.11.2021 otsus nr [3-20-1990](#), p 14.

³³ Näiteks on olnud mitu vaidlust endisel Raadi lennuväljal asunud 885 tonni vanarehvide käitlemise kohustuse üle, kus Keskkonnainspektsiooni ettekirjutuse algne adressaat (jäätmekäitleja, kellele rehvid olid üle antud) temale pandud kohustust ei täitnud ning jäätmeseadusest tulenevate tootjavastutuse põhimõtete alusel püüti seejärel saavutada kohustuse täitmine kolmandate isikute (rehvid käitlemiseks üle andnud äriühingu või tootjate ühenduse) poolt. See küll ei õnnestunud, sest kohtud leidsid, et tootjavastutuse normidest ei tulene sellise ulatusega kohustusi – vt Riigikohtu 17.05.2017 määrus nr [3-3-1-88-16](#); Tartu Ringkonnakohtu 19.04.2018 otsus nr [3-16-1645](#); 08.11.2018 otsus nr [3-17-616](#); Tartu Halduskohtu 18.11.2018 otsus nr [3-16-1797](#).

ilma et neile tuleks selle kohta teha eraldi ettekirjutus. Küll aga ei saa ATSS § 5 lg 2 p 2 alusel nõuda sunnivahendi ähvardusel n-ö võõra kohustuse täitmist igalt isikult, kellele põhimõtteliselt oleks võimalik teha samasisulise kohustusega ettekirjutus.³⁴

ATSS § 5 lg 3 kohaselt eeldab ettekirjutuse adressaadi asemel õigusjärglaselt või kolmandalt isikult kohustuse täitmise nõudmine ja selle tagamiseks sunnivahendite kohaldamine, et see isik on eelnevalt saanud teada ettekirjutuses sisalduvast kohustusest ja sunnivahendi rakendamise võimalusest. Nagu märgitud, ei eelda ATSS § 5 lg 3 uuele adressaadile korduva ettekirjutuse või hoiatuse tegemist ja uue täitmistähtaja määramist, vaid piisab tema teavitamisest juba tehtud ettekirjutuses sisalduvast kohustusest ja selle tähtajaks täitmata jätmise korral sunnivahendi rakendamise võimalusest.³⁵ Sellisele teavitusele ei ole nähtud ette kindlat vormi. Praktikast näiteks aktsepteeritud, kui haldusorgan edastas enne asendustäitmise läbiviimist õigusjärglasele ettekirjutuse ja hoiatuse ning kohtulahendid, mis kinnitasid ettekirjutuse jõusolekut.³⁶ Sätte mõtteks ei ole siiski kohustada haldusorganit teavitusi edastama, vaid välistada sunnivahendi rakendamine isiku suhtes, kes ei ole temal lasuvast kohustusest ja ähvardavast sunnivahendist üldse teadlik. Seetõttu on täiesti võimalik, et kui õigusjärglane või kolmas isik on ettekirjutusest tulenevast kohustusest ja sunnivahendi rakendamise võimalusest teada saanud muul viisil, siis ei ole haldusorganil tarvis temale ka eraldi teavitust edastada. Pigem on küsimus selles, et ilma teavitust edastamata ei pruugi haldusorgan suuta vaidluse korral hiljem ära tõendada, et isik oli ettekirjutusest ja hoiatusest teadlik.³⁷

Kuna ettekirjutusest tuleneva kohustuse ja vastutuse üleminek õigusjärglasele või kolmandale isikule toimub seaduse alusel, siis ei saa seda mõjutada ka isikute omavahelised kokkulepped. Näiteks kui kohustuse peab täitma kinnistu igakordne omanik, siis ei saa tehinguga piirata ega välistada kohustuse üleminekut eriõigusjärglasele.³⁸ Samuti juhul, kui ettekirjutusel on mitu adressaati (nt kinnisasja kõik kaasomanikud), ei saa nad omavaheliste kokkulepetega vabastada mõnda adressaati ettekirjutuse täitmise kohustusest ega välistada kellegi suhtes sunnivahendi rakendamist.³⁹ Sedalaadi kokkulepped saavad kehtida üksnes isikutevahelises eraõiguslikus suhtes.

³⁴ Näiteks korterelamu korrashoiuga seonduva ettekirjutuse adressaadiks võib sõltuvalt olukorrast olla kas üks korteriomanik, kõik kaasomanikud ühiselt või hoopis korteriühistu – vt Riigikohtu 28.02.2018 otsus nr [3-15-1607](#); 18.11.2005 otsus nr [3-3-1-36-05](#); Tallinna Ringkonnakohtu 10.07.2020 otsus nr [3-19-1843](#), p 17. Kui ettekirjutuse esemeks on andmete töötlemine mõnes andmebaasis, siis võidakse kohustus andmete töötlemine lõpetada panna nii andmebaasi haldajale kui ka sinna andmete üleandjale – vt Riigikohtu 12.12.2011 otsus nr [3-3-1-70-11](#), p 14. Keelatud reklaami avalikustamise lõpetamist võiks teoreetiliselt nõuda nii reklaami tellijalt kui ka selle vahetult avalikustajalt – vt Tallinna Ringkonnakohtu 30.11.2011 otsus nr 3-11-1493, p 18.

³⁵ Nt Tallinna Ringkonnakohtu 31.01.2019 otsus nr [3-16-1908](#), p 15.

³⁶ Tallinna Ringkonnakohtu 13.04.2010 otsus nr [3-08-1332](#), p 36.

³⁷ Kui ettekirjutusega on näiteks kohustatud lammutama kinnistul asuv ehitise omanik ei täida ettekirjutust, vaid võõrandab kinnistu, siis peaks müüja võlaõigusseaduse § 14 lg-test 1 ja 2 tulenevalt lepingueelsete läbirääkimiste käigus iseenesest avaldama ostjale tõesed andmed ehitise lammutamise kohustuse kohta, sest selle asjaolu vastu on teisel poolel ilmselgelt äratuntav oluline huvi. Kui müügilepingust nähtuvalt on ostjat ehitise lammutamise kohustusest ammendavalt teavitatud, võib see ollagi ATSS § 5 lg-s 3 seatud tingimuse täitmiseks piisav – vt ka Tallinna Ringkonnakohtu 13.04.2010 otsus nr [3-08-1332](#), p 36.

³⁸ Vrd Tallinna Ringkonnakohtu 03.02.2022 otsus nr [3-20-1273](#), p 21.

³⁹ Nt Tallinna Ringkonnakohtu 13.04.2017 määrus nr 3-17-648, p 13.

Olenemata sellest, et paljud ettekirjutused kehtivad adressaadi teisenemisele või adressaatide lisandumisele vaatamata edasi, esineb reaalses elus küllaldaselt juhtumeid, kus haldusorgan on mingil põhjusel ikkagi pidanud vajalikuks koostada pärast uue adressaadi väljailmumist tolele uue ettekirjutuse.⁴⁰ See on kindlasti vajalik näiteks siis, kui haldusorgan soovib ettekirjutusega pandud kohustust täiendada või täpsustada, aga muudel juhtudel on korduva ettekirjutuse n-ö vaimseks isaks ilmselt olnud lihtsalt teadmatuse või koguni juhus.⁴¹ Riigikohus on 17.05.2017 määruses nr 3-3-1-88-16 (p 11) sedastanud: „Seadust või varasemat haldusakti dubleeriv või konkretiseeriv haldusakt ei ole pelgalt informatiivne, vaid loob adressaadi kohustusele täiendava õigusliku aluse.“ Haldusaktis seaduse ümberjutustamisega on kõik justkui arusaadav ja seda on Riigikohus hiljem ka täpsemalt selgitanud.⁴² Küsimusi tekitab aga lauseosa, milles viidatakse, et varasemat haldusakti „dubleeriv“ haldusakt loob „täiendava“ õigusliku aluse. Kui esialgse ettekirjutusega pandud kohustus ei olnud adressaadiga lahutamatu seotud, siis tuleks hilisema ettekirjutusega uuele adressaadile sama sisuga kohustuse panemist käsitada sama asja uuesti otsustamisena ja selle tagajärjeks ei peaks olema see, et paralleelselt kehtivad kaks „dubleerivat“ ettekirjutust, vaid see, et kehtib ainult viimane ettekirjutus ja varasem ettekirjutus tuleb lugeda hilisemaga nn konkludentset (s.o loogilise järeelmina) kehtetuks tunnistatuks.⁴³

Püsitoimega ettekirjutus

Tõhus ja otstarbekas haldus ei oleks ilmselt võimalik, kui kõik haldusaktid oleksid vaid piiratud kehtivusaajaga, sest nende pidev uuendamine koormaks sageli tarbetult nii haldusorganeid kui ka menetlusosalisi. Seepärast on olemas hulgaliselt haldusakte, mille regulatiivne toime on püsiv ja mis kehtivad senikaua, kuni nad kunagi (kui üldse) kehtetuks tunnistatakse. Näiteks on tähtajatud paljud tegevus- jm load (nt ehitise kasutusluba), planeeringud, tunnustamisotsused (sh kvalifikatsioonitõendid). Ka ettekirjutustega soovitakse sageli saavutada püsivat olukorda. Enamjaolt seonduvad sellised ettekirjutused kohustusega hoiduda mõnest keelatud teost,⁴⁴ kuid mitte ainult. Vanemas praktikas on olnud mitmeid vaidlusi ettekirjutuste üle, millega kohustati kiirlaenuandjaid teenuse osutamisel n-ö näost näkku tuvastama iga uue kliendi isikusamasuse. Nõue ei olnud suunatud ühegi konkreetse kliendi isikusamasuse ühekordseks tuvastamiseks, vaid pani teenusepakkujale sisuliselt kohustuse korraldada oma tegevus selliselt, et kogu tema tegutsemise vältel on kõigi uute klientide isikusamasus edaspidi nõuetekohaselt tuvastatud.⁴⁵ Seevastu ei oleks aktsepteeritav näiteks see, kui haldusorgan väljastab ettevõtjale tähtajatu tegevusloa ning teeb koos sellega ettevõtjale ettekirjutuse, millega paneb talle püsiva kohustuse täita kõiki asjaomasel tegevusalal tegutsemist reguleerivate õigusaktide nõudeid ning hoiatab

⁴⁰ Sellise uue samasisulise ettekirjutuse tegemine avab ka uue võimaluse ettekirjutuse vaidlustamiseks, mida võiks õiguskindluse ja avalike vahendite säästmise huvides olla soovitatav vältida.

⁴¹ Näiteks kui haldusorgan on soovinud isikut üksnes ATSS § 5 lg 3 kohaselt teavitada, et ettekirjutusest tulenev kohustus on temale üle läinud, kuid sõnastab oma e-kirja viisil, et see loetakse kohtumenetluse tulemusel uueks ettekirjutuseks – vt Riigikohtu 17.05.2017 määrus nr [3-3-1-88-16](#), p 11.

⁴² Vt Riigikohtu 20.04.2018 otsus nr [3-15-443](#), p 12.

⁴³ Vrd Riigikohtu 30.09.2003 otsus nr [3-3-1-58-03](#), p 14; 07.05.2008 määrus nr [3-3-1-85-07](#), p 25; Tallinna Ringkonnakohtu 31.03.2023 otsus nr [3-19-755](#), p 30; 31.01.2019 otsus nr [3-16-1908](#), p 15; E. Vene. [Ajaline faktor halduskohtumenetluses tühistamis- ja kohustamiskaebuse lahendamist ning rahuldamist mõjutava tegurina](#). Doktoritöö. Tartu, 2017, lk 25–30.

⁴⁴ Näiteks avaliku bussiliiniveo teenuse pakkujale on tehtud ettekirjutus kõrvaldada juhikabiini ümbritsev kardin (kuna see varjas bussis oleva videokaamera) ning hoiduda edaspidi bussi kardina või muu piirde paigaldamisest, mis ei ole bussi tootja poolt ette nähtud. – Tallinna Ringkonnakohtu 10.03.2021 otsus nr [3-19-1077](#).

⁴⁵ Nt haldusajad nr [3-08-1220](#), [3-08-1322](#), [3-08-1771](#).

igakordse rikkumise korral sunnivahendite rakendamise eest. Ettekirjutuse tegemine ja sunniga ähvardamine peaks olema alati põhjendatud sisuliselt. See tähendab ühelt poolt, et ettekirjutust ei saa teha abstraktse ohu ennetamiseks (vt KorS § 5 lg 2 ja § 28 lg 1) ning teiselt poolt võivad järelevalvemenetluse eesmärgid olla saavutatavad leebemate vahenditega (selgitus, ettepanek, soovitus).⁴⁶

Iseenesest võiks näiteks lammutamisettekirjutuse puhul tekkida samuti küsimus, kas sellest tuleneb üksnes kohustus likvideerida konkreetne ebaseaduslik ehitis või hõlmab see ühtlasi kohustust hoiduda edaspidi samale alale uue ebaseadusliku ehitise püstitamistest. Või veelgi laiemalt, kas iga ettekirjutus, mis kohustab mõne rikkumise lõpetama, sisaldab ka igavikulist kohustust edaspidi samasugustest rikkumistest hoiduda? Kui sellist üldist hoidumiskohustust pole ettekirjutuses eraldi välja toodud, peaks siiski asuma seisukohale, et üksikrikkumisega seotud kohustus on ühekordne. Seda muu hulgas põhjusel, et püstitatava ehitise seaduslikkust ja lammutamiseks kohustamise proportsionaalsust ei ole võimalik ette ära otsustada, vaid seda tuleks kontrollida eraldi ja teha vajaduse korral uus ettekirjutus.⁴⁷

Sunnivahendi rakendamise võimalikkus sõltub üksnes ettekirjutuse kehtivusest, mitte aga selle vanusest. Seega saab sunnivahendeid rakendada ka olukorras, kus püsiva iseloomuga kohustust mõnda aega täidetakse, kuid seejärel uuesti eiratakse. Selline juhtum seondus näiteks kurikuulsa MMS-i⁴⁸ turustamisega. Ettevõtjat oli ettekirjutusega (mida ei vaidlustatud) kohustatud lõpetama toote turustamine ja hoiatati kohustuse mittetäitmise korral sunniraha rakendamise eest. Ettevõtja lõpetaski ligemale pooleks aastaks toote turustamise, kuid tõi seejärel uuesti turule äärmiselt sarnase toote, millele haldusorgan omakorda vastas sunniraha kohaldamisega. Kuna turule toodud uus toode oli ettekirjutuses keelatud varasema tootega identse koostisega (kuigi muudetud oli nimetust ja pakendit) ning turustamiskeelu põhjused jätkuvalt alles, siis pidasid kohtud sunniraha rakendamist õiguspäraseks.⁴⁹

Lõpetuseks

Kuidas lõppes sissejuhatuses kajastatud „rohujuuretasandi“ vaidlus? Kaebaja jaoks mitte just hästi.⁵⁰ Päris selgeks ei saanud, kas järgnevatel aastatel võiks vallavalitsus juba kevadel teha kõigile elamukinnisajade omanikele ettekirjutused, et vegetatsiooniperioodil ei tohi rohi olla

⁴⁶ Nt Riigikohtu 20.04.2018 otsus nr [3-15-443](#), p-d 14–15.

⁴⁷ Omaette teema on see, millal saab lammutamisettekirjutuse lugeda täidetuks. Kohtupraktikas ei ole täitmisena aktsepteeritud ega peetud vajalikuks ka uue ettekirjutuse tegemist juhul, kui adressaat on ehitist üksnes muutnud ning püüab pärast seda väita, et lammutamiskohustus ehitisele enam ei laiene. Näiteks ehituskeeluvööndis algselt postvundamendile püstitatud palksaun, mida oli ettekirjutusega kohustatud likvideerima, tõsteti esmalt ümber metallsuuskadele ning hiljem kohtumenetluse ajal paigutati see juba vette pontoonidele (vt Riigikohtu 21.02.2011 otsus nr [3-3-1-80-10](#)). Ebaseadusliku motokrossiraja tegeliku likvideerimise asemel muudeti üksnes krossiraja trajektoori ja asukohta kinnistul (Tallinna Ringkonnakohtu 07.01.2016 otsus nr [3-11-1497](#), p 12).

⁴⁸ *Miracle Mineral Solution*, mida turustati kosmeetikatootena, kuid kasutati „imeravimina“. Toode koosnes kahest kokku segatavast osast: naatriumkloriti (NaClO₂) vesilahusest ja vesinikklooriidhappe (HCl) vesilahusest.

⁴⁹ „/.../ ettekirjutuse nõuetekohase täitmisena ei saa käsitada seda, kui ettekirjutuse adressaat kõrvaldab keelatud toote turult ainult ajutiselt, sest ettekirjutus on arusaadavalt suunatud püsiva olukorra loomisele. See tähendab, et vaidlusaluse toote turustamise keeld kehtib tähtajatult kõigi samade tunnustega toodete (sh ka edaspidi valmistatavate toodete) suhtes, mitte ei kohustatud ettekirjutusega kaebajat lõpetama üksnes haldusakti kehtima hakkamise hetkel parasjagu turul olevate konkreetsete üksiktoodete turustamist.“ – Tallinna Ringkonnakohtu 25.03.2022 otsus nr [3-19-2056](#), p 12.

⁵⁰ Vt Tallinna Ringkonnakohtu 11.07.2022 otsus nr [3-20-1613](#), p-d 17–18.

kõrgem kui 15 cm, ähvardades ühtlasi igakordsele rikkumisele järgneva 1000 euro suuruse sunnirahaga, kuid vähemasti konkreetse kaebaja puhul ei julgeks seda täielikult välistada. Isegi kui selline püsikohustus ei peaks üksikjuhtumi alla mahtuma ajaliselt, siis igal juhul on ta seda ruumiliselt ja isikuliselt ning see ongi juba piisav. Muude kinnistuomanike puhul tuleks enne ettekirjutuse ja sunniraha hoiatuse tegemist siiski oodata ära oht avalikule korrale (s.o piisav tõenäosus, et lähitulevikus leiab aset korrarikkumine ehk rohi hakkab ületama 15 cm) ning võimaluse korral katsuda üldse esmalt heaga.